

ІНСТРУКЦІЯ № 003-ЦЗ
керівника структурного підрозділу / відділу / служби
університету щодо дій в умовах кризових ситуацій

I. Загальні положення

Керівник структурного підрозділу / відділу / служби у межах своїх повноважень здійснює комплекс заходів, спрямованих на організацію захисту працівників і студентів від надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального та воєнного характеру. У повсякденній діяльності він створює безпечні умови знаходження працівників і студентів у структурному підрозділі / відділі / службі, постійно контролює дотримання працівниками і студентами правил безпеки.

Заходи, які організує керівник підрозділу з питань цивільного захисту, повинні перш за все носити профілактичний характер і бути спрямовані на запобігання надзвичайним ситуаціям.

Керівник підрозділу несе особисту відповідальність за організацію цивільного захисту та виконання заходів евакуації у підрозділі.

Інструкція керівника підрозділу щодо дій в умовах кризових ситуацій встановлює порядок дій керівника підрозділу при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного характеру. Інструкція розроблена на підставі наказу Міністра освіти і науки України від 21.11.2016 р. № 1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту».

Дії керівника підрозділу при загрозі та виникнення подій, що можуть привести до надзвичайних ситуацій, повинні бути спрямовані на збереження життя та здоров'я працівників і студентів, матеріальних цінностей, негайне оповіщення служб оперативного реагування (тел. 101-пожежна охорона; 102-поліція; 103-швидка допомога; 104-служба газу; 112-служба порятунку).

Надзвичайна ситуація (далі - НС) – це порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, великою пожежою, застосуванням засобів ураження, що привели або можуть призвести до людських та матеріальних втрат.

Про виникнення кризових ситуацій (подій, що загрожують життю і здоров'ю працівникам і студентам, збереженню матеріальних цінностей) керівник підрозділу (після вжиття негайних заходів) повинен повідомити безпосередньому керівнику.

II. Дії керівника підрозділу в режимі повсякденної діяльності. У режимі повсякденної діяльності керівник підрозділу повинен:

- знати сигнали цивільного захисту і порядок їх доведення до працівників та студентів;
- знати телефони служб оперативного реагування і порядок їх виклику;
- забезпечити інформування працівників і студентів про порядок дій в умовах загрози або виникнення надзвичайних ситуацій;
- вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння і знати місця їх розміщення;
- здійснювати контроль виконання працівниками і студентами правил пожежної безпеки, поводження з електричними приладами, санітарних норм і правил, вести постійний нагляд за станом приміщень, функціонуванням систем газо-, водопостачання, водовідведення і опалення, пожежної сигналізації та пожежогасіння тощо. Про всі виявлені порушення доповідати керівнику;
- вивчити план евакуації працівників і студентів при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій, постійно перевіряти готовність евакуаційних виходів, справність засобів зв'язку та оповіщення, обладнати приміщення планами евакуації і підтримувати у постійній готовності евакуаційні виходи;
- вміти користуватися індивідуальними засобами захисту органів дихання, а також медичними засобами захисту, знати прийоми надання першої медичної допомоги;
- у плановому порядку проводити усунення виявлених порушень;
- організувати вивчення персоналом підрозділу функціональних обов'язків та інструкції щодо дій в умовах кризових ситуацій, проводити інструктивні заняття і перевірку готовності до чергування у відповідності з інструкцією;
- постійно вживати заходів з запобігання терористичних актів, з цією метою здійснювати постійний контроль за організацією чергування і перепускного режиму у підрозділі;
- підтримувати у підрозділі належний громадський порядок, проводити профілактичні заходи щодо його укріплення у взаємодії з місцевими правоохоронними органами.

III. Дії керівника підрозділу при загрозі та виникненні терористичного акту

3.1. У випадку знаходження вибухового пристрою, або предмету, схожого на нього:

- негайно повідомити Управління СБУ в Хмельницькій області за тел. 0382 657273 , оперативно-чергову службу ДСНС в м. Хмельницький тел 101, Міністерства внутрішніх справ (далі - МВС) за тел. 102, оперативного чергового університету та штаб цивільного захисту

університету. До прибуття оперативно - слідчої служби МВС здійснювати охорону місця, де був знайдений підозрілий предмет, забезпечити особисту безпеку;

- зафіксувати у письмовій формі обставини знаходження підозрілого предмету, не дозволяти працівникам і студентам наближатися до цієї знахідки;
- за вказівкою керівництва провести оповіщення працівників і студентів про початок евакуації у безпечне місце, слідкувати за виходом людей і збереженням матеріальних цінностей.

У разі знаходження вибухонебезпечного пристрою ЗАБОРОНЕНО:

- наближатися до предмета;
- пересувати, або брати його в руки;
- розряджати, кидати, ударяти, по ньому;
- розпалювати поряд багаття, або кидати в нього предмет;
- приносити предмет додому, університет, табір.

При знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

- не підходьте до предмета, не торкайтесь та не пересувайте його, не допускайте до знахідки інших людей;
- припиніть усі види робіт у районі виявлення вибухонебезпечного предмета;
- не користуватись засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- дочекайтесь прибуття фахівців, укажіть місце знахідки та повідомте час її виявлення.

У випадку коли в будинку знайдено вибуховий пристрій і Вас евакуюють:

- одягніть одяг із довгим рукавом, щільні брюки та взуття на товстій підшві. Це може захистити від осколків.
- візьміть документи (паспорт, свідоцтво про народження дітей тощо), гроші;
- під час евакуації слідуйте маршрутом, указаним органами, які проводять евакуацію. Не намагайтеся «зрізати» шлях, тому що деякі райони або зони можуть бути закриті для пересування;
- тримайтесь далі від ліній електропостачання, що впали.

Якщо Ваш будинок (квартира) опинилася поблизу епіцентру вибуху:

- обережно обійдіть усі приміщення, щоб перевірити чи немає витоків води, газу, спалахів і т.п. У темряві в жодному випадку не запалюйте свічки або сірники – користуйтеся ліхтариком;
- негайно вимкніть всі електроприлади, перекрийте газ, воду;
- з безпечного місця зателефонуйте рідним і близьким, стисло повідомте про своє місцезнаходження, самопочуття.

3.2. При отриманні загрози по телефону:

- терміново передати інформацію в Управління СБУ в Хмельницькій області за тел. 0382657273, оперативно-чергову службу ДСНС в м. Хмельницький тел. 101, оперативно-черговій службі МВС (тел. 102),

оперативному черговому університету , штабу ЦЗ університету та виконати вимоги щодо подальших дій на основі отриманої інформації;

- зафіксувати у письмовій формі зміст та характер погрози, особливості повідомлення (шумовий фон, стать погрожувача, особливості мовлення – тембр голосу, акцент, наявність жаргонних, професійних, діалектних виразів та ін.);

- з прибуттям оперативно-слідчої групи МВС діяти за вказівками керівництва.

3.3. При отриманні загрози в письмовій формі:

- терміново передати інформацію в Управління СБУ в Хмельницькій області за тел. 0382 657273, оперативно-чергову службу ДСНС в м. Хмельницький тел. 101, оперативно-черговій службі МВС (тел. 102), оперативному черговому університету, штабу ЦЗ університету та виконати вимоги щодо подальших дій на основі отриманої інформації;

- забезпечити недоторканість усіх елементів письмового повідомлення (конверт, його зміст: текст погрози, електронний носій інформації та ін.);

- зафіксувати обставини, час та особливості отримання письмового повідомлення;

- з прибуттям оперативно-слідчої групи МВС діяти за вказівками керівництва.

3.4. При захопленні терористами заручників на території:

- забезпечити усіма можливими засобами термінову передачу інформації про захоплення заручників в Управління СБУ в Хмельницькій області за тел. 0382657273 , оперативно-чергову службу ДСНС в м. Хмельницький тел. 101, оперативно-черговій службі МВС (тел. 102), оперативному черговому університету, штабу цивільного захисту університету, вжити всі можливі заходи щодо запобігання паніки і евакуації працівників і студентів у безпечне місце;

- після прибуття представників правоохоронних органів, діяти за вказівками керівництва.

IV. Дії керівника підрозділу при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

4.1. При штормовому попередженні:

- негайно довести сигнал до керівництва підрозділу, здійснити оповіщення працівників і студентів, вжити всі можливі заходи щодо запобігання паніки;

- закрити двері, вікна, горища, прибрати предмети, які можуть травмувати людей, вимкнути освітлення, електроприлади і газ;

- під час урагану (бурі, смерчу) припинити вихід людей із приміщень та корпусу.

4.2. При аваріях з викидом (виливом) небезпечних хімічних речовин

та радіоактивних речовин:

- включити телевізор (радіоприймач) і прослухати текст інформації про дії населення після одержання сигналу;
- далі діяти за вказівками штабу цивільного захисту університету;
- негайно довести інформацію до керівництва підрозділу, здійснити оповіщення працівників і студентів, прийняти активну участь в герметизації будинку;
- не допускати вихід працівників і студентів із закритих житлових приміщень, вжити всі можливі заходи щодо запобігання паніки;
- бути в готовності до застосування особистих засобів індивідуального захисту.

4.3. При аваріях з викидом аміаку необхідно:

- сховатись у заглиблене приміщення;
- одягти протигаз або распіратор із фільтром для захисту від аміаку;
- одягти пов'язку, змочену слабким розчином лимонної чи оцтової кислоти;
- не користуватись відкритим вогнем, оскільки при змішуванні аміаку з повітрям може утворитись вибухонебезпечна суміш;

У разі отруєння чи вдихання:

- ротову порожнину та ніс прополощіть розчином лимонної чи оцтової кислоти;
- подихайте над теплою водяною банею;
- випийте тепле молоко;
- у разі наявності опіків необхідно промити місце ураження проточною водою і за можливості накладити примочки змочені у розчині лимонної чи оцтової кислоти;

4.4. При аваріях з викидом хлору необхідно:

- одягти протигаз або распіратор із фільтром для захисту від хлору або захистіть органи дихання повязкою, змоченою розчином харчової соди або води;
- намагайтесь уникати низин, долин, рекомендовано піднятись на пагорби, поверхи(вище третього).

У разі отруєння чи проковтування хлорвмісних речовин:

- необхідно промити шлунок, або викликати рвоту після рясного пиття;
- прийняти кілька таблеток активованого вугілля;
- у разі пошкодження очей- промийте їх великою кількістю води;
- прополощіть ротову порожнину та ніс содовим розчином;
- у разі наявності кашлю- зробіть інгаляції з додаванням харчової соди.

4.5. При аваріях з виливом сірчаної (соляної) кислот:

- захистіть органи дихання: одягнути протигаз або распіратор із фільтром для захисту від кислот, або повязкою, змоченою розчином харчової соди або води;
- намагайтесь уникати низин, долин, рекомендовано піднятись пагорби, поверхи (вище третього)

У разі взаємодії з кислотою:

- при потраплянні на шкіру- спричиняє опіки;
- при вдиханні- опіки слизових;
- використовувати повязку, змочену у розчинні харчової соди;
- у разі потрапляння всередину- рекомендовано викликати рвоту;
- провести полоскання порожнин рота та носа рошином харчової соди.

V. Порядок оповіщення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій.

Сигнали цивільного захисту

Головним і невід'ємним елементом всієї системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій є інформування та оповіщення.

Керівник підрозділу отримує інформацію по телефону і доводить її до працівників і студентів за допомогою всіх наявних засобів зв'язку та оповіщення.

Зміст інформації мають становити відомості про надзвичайні ситуації, що прогнозуються або вже виникли, з визначенням їхньої класифікації, меж поширення і наслідків, а також заходи реагування на них.

Сигнали цивільного захисту передаються каналами зв'язку, радіотрансляційними мережами і засобами телебачення.

Сигнали, подані вищим органом управління цивільного захисту, дублюються за допомогою місцевого радіотрансляційного вузла, гудків підприємств, сирен.

5.1. Сигнали оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час з текстами повідомлень про обстановку та порядок дій працівників і студентів в цих умовах

5.1.1. Попереджувальний звуковий сигнал «**Увага всім!**» - привертає увагу працівників і студентів перед передачею мовної інформації з повідомленням органів управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) про надзвичайну обстановку в мирний час і на випадок загрози нападу противника у воєнний час і порядок дій працівників і студентів в даних умовах. Сигнал подається органами цивільного захисту за допомогою електросирен і виробничих гудків. Тривалість сигналу 2 - 3 хв.

Почувши їх, необхідно включити радіо, телевізор і уважно прослухати екстрене повідомлення органів управління ДСНС або повідомлення центрального радіо і телевізійного мовлення. Якщо немає радіо, телевізора або вони не працюють, слід з'ясувати значення і зміст інформації в штабі цивільного захисту університету.

Після одержання інформації необхідно діяти в суворій відповідності з отриманими вказівками.

5.2. Сигнали і варіанти текстів оповіщення населення в мирний час

такі.

5.2.1. При аварії на АЕС чи іншому радіаційно-небезпечному об'єкті. Повідомляються місце, час, масштаби аварії, інформація про радіаційну обстановку та дії населення. Якщо є загроза забруднення радіоактивними речовинами, необхідно провести герметизацію приміщень. Провести заходи захисту від радіоактивних речовин, продуктів харчування та води. Прийняти йодні препарати. Надалі діяти відповідно до вказівок штабу органів цивільного захисту.

Сигнал **«Радіаційна небезпека»** - попереджає працівників і студентів про загрозу радіоактивного забруднення і про необхідність прийняття заходів захисту від радіоактивних речовин. Текст повідомлення передається штабом ДСНС через систему локального оповіщення протягом 5 хвилин.

Варіанти текстів повідомлень:

У разі аварії на АЕС.

«Увага! Увага! Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** На Хмельницькій атомній електростанції сталася аварія. Виникла загроза радіоактивного забруднення території університету. **«Радіаційна небезпека! Радіаційна небезпека!»**. Всім залишатися на робочих місцях в приміщеннях. Закрити вікна і двері. Прийняти радіозахисний засіб або йодистий препарат. Дотримуйтесь спокій і порядок. Будьте уважні до подальших повідомлень органів управління ДСНС і готовими до дій за їх вказівками».

У разі забруднення території університету радіоактивними речовинами.

«Увага! Увага! Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** Територія університету піддалася радіоактивному забрудненню. **«Радіаційна небезпека! Радіаційна небезпека!»**. Закрити вікна і двері. Вимкнути припливну вентиляцію. Прийняти радіозахисний засіб або йодистий препарат. Одягти ватно-марлеві пов'язки (протигази). Дотримуючись спокій, організованість і порядок, зайняти місця в підвальних приміщеннях ».

5.2.2. При аварії на хімічно небезпечному об'єкті. Повідомляються місце, час, масштаби аварії, інформація про можливе хімічне зараження території, напрямок та швидкість можливого руху зараженого повітря, райони, яким загрожує небезпека. Дається інформація про поведінку населення. Залежно від обставин: залишатися на місці, у закритих приміщеннях, на робочих місцях чи залишити їх і, застосувавши засоби індивідуального захисту, вирушити на місця збору для евакуації або в захисні споруди. Надалі діяти відповідно до вказівок штабу органів управління цивільного захисту.

Сигнал **«Хімічна тривога»** - попереджає працівників і студентів про загрозу хімічного зараження і про необхідність прийняття заходів захисту від аварійно хімічних небезпечних речовин. Текст повідомлення передається органами управління ДСНС через систему локального оповіщення протягом 5

хвилин.

Варіанти текстів повідомлень:

У разі загрози зараження території університету - аміаком.

«Увага! Увага! Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** На _____ холодокомбінаті сталася аварія з викидом великої кількості аміаку. Хмара зараженого повітря поширюється в напрямку університету. Виникла загроза хімічного зараження парами аміаку. **«Хімічна тривога! Хімічна тривога!»**. Закрити вікна і двері. Вимкнути припливну вентиляцію. Дотримуючись спокою і порядку, зайняти місця в укриттях. Будьте уважні до повідомлень органів управління ДСНС і готовими до подальших дій».

У разі загрози зараження території університету – хлором.

«Увага ! Увага! Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** На _____ водозабірної станції сталася аварія з викидом великої кількості хлору. Заражена хмара рухається на територію університету. Виникла загроза хімічного зараження парами хлору. **«Хімічна тривога! Хімічна тривога!»** Закрити вікна та двері. Вимкнути припливну вентиляцію. Дотримуючись спокою, організованості та порядку, покинути будівлі університету і евакуюватися в _____ райони м. Хмельницький. Надалі діяти відповідно до вказівок органів управління ДСНС м. Хмельницький і Хмельницької області».

5.2.3. При загрозі (скоєнні) терористичного акту (вибуху).

Сигнал **«Увага всім!»** - попереджає співробітників і студентів про загрозу проведення терористичного акту (вибуху). Текст повідомлення передається органами управління ДСНС через систему локального оповіщення протягом 5 хвилин.

Варіант тексту повідомлення:

«Увага всім! Увага всім!» Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** Виникла небезпека проведення терористичного акту (вибуху) на будівлях і на території університету. Всім працівникам і студентам залишити територію університету. Дотримуйтесь при виході з будівель спокою та організованості».

5.2.4. При загрозі землетрусу. Подається повідомлення про загрозу землетрусу або його початок. Населення попереджається про необхідність відключити газ, воду, електроенергію, взяти необхідний одяг, документи, продукти харчування, вийти на вулицю і розміститися на відкритій місцевості на безпечній відстані від будинків, споруд, ліній електропередачі.

Варіант тексту повідомлення:

«Увага! Увага! Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій. м. Хмельницький **ГРОМАДЯНИ!** У зв'язку з можливим землетрусом відключіть газ, воду, електрику, загасіть вогонь у печах. Візьміть необхідний одяг, документи, продукти харчування, воду і вийдіть на вулицю. Займіть місце далеко від будівель, мостів та ліній електропередач. Оповістіть сусідів про отримане повідомлення. Перебуваючи у

приміщенні, при першому поштовху встаньте в дверний (балконний) отвір. Громадяни! Зберігайте спокій. Надалі дійте відповідно до наших вказівок».

5.2.5. При загрозі затоплення. Повідомляється район, в якому очікується затоплення в результаті підйому рівня води в річці чи аварії дамби.

Населення, яке проживає в даному районі, повинне взяти необхідні речі, документи, продукти харчування, воду, виключити електроенергію, відключити газ і зібратись у вказаному місці для евакуації, надалі слухати інформацію штабу органів управління цивільного захисту.

Варіант тексту повідомлення:

«**Увага! Увага!** Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** У зв'язку з підвищенням рівня води у річці _____ очікується підтоплення будинків у районі _____. Населенню, яке проживає на вулицях _____, зібрати необхідні речі, продукти харчування, воду, відключити газ і електроенергію і вийти в район _____ для реєстрації на збірному евакопункті (_____) і відправки в безпечні райони. **ГРОМАДЯНИ!** Дійте в суворій відповідності з нашими вказівками. У будь-якій обстановці не втрачайте самовладання, не піддавайтеся паніці. Слідкуйте за нашими повідомленнями».

5.2.6. У разі отримання штормового попередження. Подається інформація для населення про посилення вітру. Населенню необхідно зачинити вікна, двері, по можливості, перейти в підвали (якщо підвали пристосовані для укриття).

Варіант тексту повідомлення:

«**Увага! Увага!** Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. **ГРОМАДЯНИ!** «**Штормове попередження**». Прослухайте інформацію про дії при отриманні штормового попередження Українського гідрометеорологічного центру. Штормове попередження подається, при посиленні вітру до 30 м/сек. Після отримання такого попередження слід: очистити балкони і території дворів від легких предметів або зміцнити їх; закрити на замки та засуви всі вікна і двері; зміцнити, по можливості, дах, пічні та вентиляційні труби; закласти щитами віконниці і вікна в горищних приміщеннях; згасити вогонь у печах; підготувати медичні аптечки і упакувати запаси продуктів і води на 2 - 3 доби; підготувати автономні джерела освітлення (ліхтарі, газові лампи, свічки); перейти з легких будівель в більш міцні будівлі або в захисні споруди ЦЗ. Якщо ураган застав Вас на вулиці, необхідно: триматися подалі від легких будівель, мостів, естакад, ЛЕП, щогл, дерев; захищатися від предметів, що летять листами фанери, дошками, ящиками, іншими підручними засобами; спробувати швидше сховатися в підвалах, льохах, інших заглиблених приміщеннях.

5.3. Сигнали оповіщення населення у воєнний час.

5.3.1. У разі повітряного нападу: Сигнал «**Повітряна тривога**» - подається для всього населення. Попереджається про небезпеку ураження противником даного району. По радіо передається текст: «**Увага! Увага!**

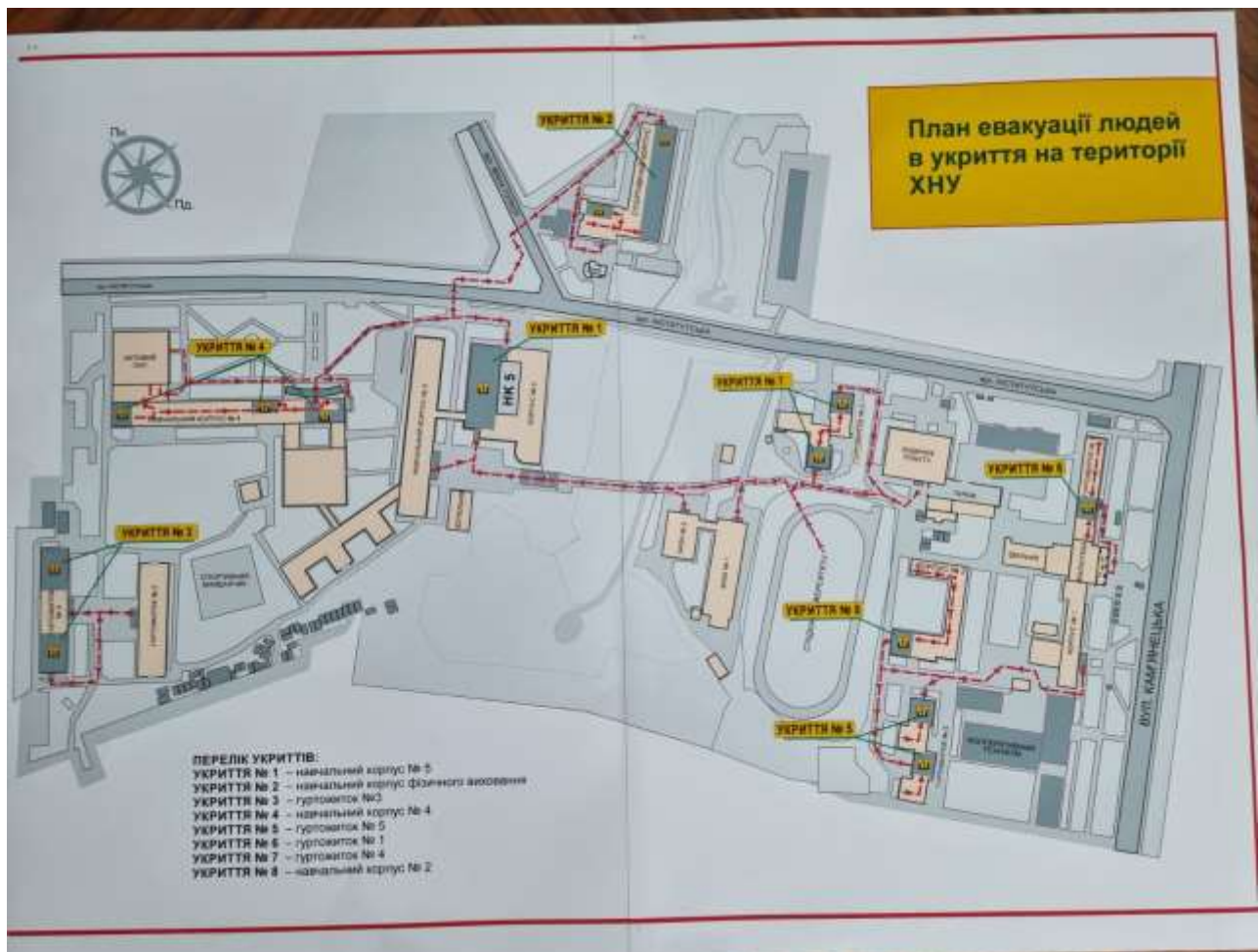
Повітряна тривога! Повітряна тривога!», одночасно сигнал дублюється сиренами, гудками підприємств і транспорту. Тривалість сигналу 2 - 3 хв.

При цьому сигналі об'єкти припиняють роботу, транспорт зупиняється і все населення укривається в захисних спорудах. Робітники і службовці припиняють роботу відповідно до інструкції і вказівок адміністрації. Там, де неможливо через технологічний процес або через вимоги безпеки зупинити виробництво, залишаються чергові, для яких мають бути захисні споруди.

Сигнал може застати у будь-якому місці й будь-який час. В усіх випадках необхідно діяти швидко, але спокійно, впевнено, без паніки. Суворо дотримуватися правил поведінки, вказівок органів цивільного захисту.

Варіант тексту повідомлення:

«Увага! Увага! «Повітряна тривога!», «Повітряна тривога» ГРОМАДЯНИ! Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. На території _____ існує загроза безпосереднього нападу повітряного противника (вказати дату, час). Вам необхідно: одягнутися самому, одягти дітей; вимкнути газ, електроприлади, загасити печі, котли; закрити щільно двері і вікна. Взяти з собою: засоби індивідуального захисту; запас продуктів харчування та води; особисті документи та інші необхідні речі; погасити світло, попередити сусідів про «Повітряну тривогу». Зайняти найближчу захисну споруду (протирадіаційне укриття, підвал, погріб), перебувати там до сигналу **«Відбій повітряної тривоги».**

Номер укриття	Місце знаходження укриття	Користуються члени навчального процесу, які знаходяться поруч
№1	Навчальний корпус №5 м. Хмельницький вул. Інститутська 9 (будівництво)	Працівники та студенти університету, що знаходяться в навч. корпусах № 3, 4, великих похилих аудиторій та НВК 1та 2.
№2	Навчальний корпус фізичного виховання м. Хмельницький вул. Івана Пулюя 2/2	Працівники та студенти, що знаходяться в навчальному корпусі фізичного виховання та зовнішні відвідувачі.
№3	Гуртожиток № 3 м. Хмельницький вул. Інститутська 13/2	. Працівники та студенти, що знаходяться в гуртожитках № 2та № 3(хто знаходиться в гуртожитках праворуч – рухаються в правий бік, хто ліворуч – у лівий бік.
№ 4	Навчальний корпус №4 м. Хмельницький вул. Інститутська 11/1	Працівники та студенти, що знаходяться в навчальному корпусі № 4 У разі переповнення укриття – використовувати укриття №1 та№2.
№ 5	Гуртожиток № 5 м. Хмельницький вул. Кам'янецька 112\2	Працівники та студенти, що знаходяться в гуртожитках №5 та навчального корпусу №1(вхід з тилу)
№ 6	Гуртожиток №1 м. Хмельницький вул. Кам'янецька 110	Працівники та студенти, що знаходяться в гуртожитках №1 та бібліотечному корпусі
№ 7	Гуртожиток № 4 м. Хмельницький вул. Інститутська 7	Працівники та студенти, що знаходяться в гуртожитках№4 та будинку побуту.
№ 8	Навчальний корпус №2 м. Хмельницький вул. Кам'янецька 112/1	Працівники та студенти, що знаходяться в навчальному корпусі № 2.

При отриманні сигналу «Повітряна тривога» керівник структурного підрозділу зобов'язаний зупинити будь-які роботи та зайняття. Прийняти міри для збереження матеріальних цінностей, обезточення електроприладів приміщення (аудиторії) надійного закриття вікон та дверей. Дотримуючись плану евакуації, швидко, але спокійно, впевнено, без паніки доправити студентів до найближчого укриття, в них перебувати до оголошення відбою повітряної тривоги за сигналом «Відбій повітряної тривоги».

Якщо почули сирени, перебуваючи вдома:

1. Ввімкнути телевізор чи радіоприймач і уважно прослухати інформацію про характер тривоги;
2. За можливості попередити сусідів і самотніх людей, що мешкають поруч;
3. Швидко одягнутися та одягнути дітей, перевірити наявність пришитих з внутрішньої сторони одягу у дітей дошкільного віку нашивок, на яких зазначено: прізвище, ім'я, по батькові, адреса, вік, номери телефонів батьків;
4. Закрити вікна, вимкнути усі електричні та нагрівальні прилади, перекрити газ, загасити печі, вимкнути світло (автоматичну коробку, рубильник тощо);
5. Взяти «тривожну валізу» (індивідуальні засоби захисту, запас продуктів і води, особисті документи, кишеньковий ліхтар) та найкоротшим шляхом прямувати до найближчої захисної споруди чи укриття.

У разі відсутності в радіусі 500 м від вашого будинку захисної споруди використовуйте для укриття підвальне приміщення під будинком.

Якщо ви не почули сигнал та у вас немає можливості швидко перейти у сховище, перейдіть до більш безпечного місця в квартирі: подалі від вікон, у коридор — під несучі стіни, або ванну (але закрийте рушником дзеркало).

Ні в якому разі не можна після сигналу «Повітряна тривога» залишатися в будинках, особливо на верхніх поверхах..

У хвилини небезпеки кожному необхідно мобілізувати себе, бути зосередженим та уважним, діяти максимально швидко.

Після завершення небезпеки штаб дає команду про відміну повітряної тривоги, після неї можна виходити з укриття та повертатися до звичних справ.

Якщо ви в громадському місці:

1. Вислухайте вказівки адміністрації
2. Дійте у відповідності з ними - ідіть у зазначені сховища або укриття.

Якщо ви в транспорті:

1. Попросіть водія зупинити транспортний засіб.
2. Вийдіть з транспортного засобу та рухайтесь в напрямі протилежному від багатопверхівок та промислових об'єктів (парку, скверу, пустиря).
3. Швидко, без паніки займіть місце у захисній споруді (сховищі, підвальному приміщенні).

У разі відсутності в радіусі 500 м від будинку захисної споруди

використовуйте для укриття підвальне приміщення під будинком. Не можна після сигналу «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» залишатися в будинках, особливо на верхніх поверхах. Внаслідок вибуху вони будуть руйнуватися від впливу ударної хвилі.

5.3.3. У разі припинення повітряного нападу. Сигнал «**Відбій повітряної тривоги**». Органами цивільного захисту через радіотрансляційну мережу передається текст: «**Увага! Увага! Громадяни! Відбій повітряної тривоги!**». За цим сигналом населення залишає захисні споруди і повертається на свої робочі місця та до житла.

Варіант тексту повідомлення:

«Увага! Увага! «Відбій повітряної тривоги», «Відбій повітряної тривоги». ГРОМАДЯНИ! (дата, час). Говорить управління (відділ) Державної служби України з надзвичайних ситуацій м. Хмельницький. На території _____ загроза нападу повітряного противника минула. Вам необхідно: покинути укриття з дозволу обслуговуючого персоналу; займатися звичайною діяльністю.

5.3.4. У разі нанесення ядерного удару. Сигнал «**Радіаційна небезпека**» - подається в населених пунктах і в районах, в напрямку яких рухається радіоактивна хмара, що утворилася від вибуху ядерного боєприпасу.

Почувши цей сигнал, надіти респіратор, протипилову пов'язку, ватно-марлеву маску або протигаз, взяти запас продуктів, документи, медикаменти, предмети першої потреби і направитися у сховище або протирадіаційне укриття

5.3.5. У разі застосування хімічної або бактеріологічної зброї.

Сигнал «**Хімічна тривога**» - подається у разі загрози або безпосереднього виявлення хімічного або бактеріологічного нападу (зараження). При цьому сигналі необхідно швидко надіти протигаз, а за необхідності – і засоби захисту шкіри, якщо можливо, та укритися в захисних спорудах. Якщо таких поблизу немає, то від ураження аерозолями отруйних речовин і бактеріальних засобів можна сховатися в житлових чи виробничих приміщеннях.

При використанні бактеріологічної зброї, по системам оповіщення, населення негайно отримає додаткові відомості про подальші дії. Слід дотримуватися всіх вимог органів цивільного захисту, а також виконувати їх розпорядження і після того, як небезпека минула.

Начальник штабу цивільного захисту

Проректор з АГР та НВ

Начальник відділу охорони праці

Анатолій ФОМОВ

Микола БАСЬКОВ